

anyátok? Az ilyen termést hüvelytermésnek mondjuk. Ha a hüvely megérik, megszárad (száraz termés), a hegyétől két-felé hasad, hogy a benne levő magvak, a babszemek kihulljanak. Ismertek-e még más, a babhoz hasonló hüvelytermést? (Borsó, lencse.) A bab, borsó meg a lencse nagyon fontos táplálékanyagaink, nemcsak frissen, de télire eltéve is szívesen megesszük. A hüvelytermés tehát milyen termésnek mondható? (Száraz termés.) Milyen termés volt a csonthéjas és bogyó termés ezzel szemben? (Húsos.)

Már nem láttunk, de nagyon szeretjük s kertünkben virágzott nyáron a mák is! Milyen termése van a máknak? (Szemléltetés.) A mákfej vagy tok belsejében hosszú léceket, választófalakat láthatunk. Ezeket fejlődtek ki a magvak, amelyek azután érett, száraz korukban lehullottak a tok aljára. De van olyan mák is, amelynek tokján, a korona alatt apró lyukak keletkeznek. Ez arra való, hogy a szélben a magvak, az apró lyukakon keresztül könnyen kiszóródhassanak. (Hasonlat: cukorhintő, sóhintő stb.)

Ismeritek-e a mogyorót? Milyen annak a termése? Úgy mondjuk: *makktermése* van a mogyorónak is, a gesztenyének is. Milyen fának van makkja? (Tölgy.) Ezt is makktermésnek mondjuk. Hát a gabonának milyen a termése? (Szemtermés.)

III. Összefoglalás. Most hát foglaljuk össze, milyen terméseket ismertünk meg:

Vannak: I. *Húsos termések*,

II. *Száraz termések*.

I. *Húsos termések* lehetnek: csonthéjasok (szilva, barack, cseresznye, meggy, dió),

almatermés (alma, körte, birsalma),

bogyótermés (szőlő, egres, ribiszke, paradicsom),

töktermés (tök, dinnye, uborka).

II. *Száraz termések*: hüvelytermés (bab, borsó, lencse),

toktermés (mák),

makktermés (mogyoró, szelidgesztenye),

szemtermés (búza, rozs, árpa, zab, kukorica).

Helyesírás.

IV. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: a hosszú és rövid mássalhangzók írása.

I. *Előkészítés.* a) Számonkérés. A rövid és hosszú magánhangzók írásáról tanultak felújítása, számonkérése.

b) Célkitűzés. Nemcsak a magán-, hanem a mássalhangzók hosszúságára és rövidségére is vigyáznunk kell írás közben! Erről beszélünk ma.

II. *Tárgyalás.* a) Rávezetés példamondatokon. (Az egyes példamondatokat leírás után megbeszéljük.)

Eben gubát cserélt. (Az aláhúzott szó tárgyalandó.)

Ebben az esztendőben jó termés volt.

Hadd lássák és *hadd* olvassák.

Itt van már a *had*, Laczfi nádor *hada*.

A tiédet *tedd* el, a másét ne *vedd* el.

Jó *tettért* jót várj!

És amint *lehull puffanó* eséssel, nagyot üt a földre hangos *nyekkenéssel*.

Azt gondolta farkas, meg se *moccant* karja.

Tovább lát az *orránál*.

Az idő nem több két *óránál*.

Elvágta az *ujjam*, jaj de fáj.

Új sír van a temetőben.

Akkor gyere, *mikor* hívlek.

Madár *száll a fűszálak* fölött.

Jobb *énnekem* itthon, mint máshol.

Miattad zeng panaszos *éneke*.

Rossz fát *tett* a tűzre.

Mosd ki szép *fehérre*.

Külátszott a fogafehére.

Ki *áll* amott a szirttetőn?

Álbarátok veszik körül.

III. Összefoglalás. Ügyeljünk a hosszú és a rövid mássalhangzókra, szóban és írásban, nehogy értelemzavar támadjon!

Történelem.

IV. OSZTALY.

A tanítás anyaga: Az ország három részre oszlása. Buda elfoglalása. Fráter György szerepe, újabb török hódítások.

Nevelési cél: A széthúzás következménye most következett be: Magyarország három részre oszlott. (Az eddigi történelemben most történik először az ország egységének felbomlása!)

Szemléltetés: Janicsár, spahi, martalóc bemutatása.

Olvasmány: Horváth J.: Buda török kézre kerül.

Vázlat:

I. *Előkészítés.* a) Kapcsoló ismétlés. A kettős királyválasztás következményei: hazánk megosztása. Ki használta fel ezt? Miért nem törődtek az ellenkirályok az országgal és a törökkel?

b) Célkitűzés. Beszéljünk arról, mi lett a következménye a pártoskodásnak?

II. *Tárgyalás.* a) A váradi béke hatása. A szultán hadjárata: Erdély és Ferdinánd ellen. Fráter Gy. nagy ajándékai eltérítik a törököt Erdély felől. János király bizakodik királyságának megtartásában. Megnősül (Zsigmond lengyel király